

DEŞİFRE EŞLİK ÇALIMINDA AKOR ŞİFRELERİNİN KULLANIMI

Uğur ÖZALP*, Gökhan ÖZDEMİR**

Özet

Bu çalışmanın amacı müzik öğretmeni adaylarının notayla ve akor şifreleriyle deşifre olarak eşlik yapabilme becerilerini karşılaştırarak, karşılaşılan eşlik problemlerinin aşılmasına katkı sağlamaktır. Araştırma deneysel bir çalışmadır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan ve zorluk seviyelerine göre eşleştirilen 10 adet ezginin 5 tanesinde akor şifreleri yazılıp diğer 5 tanesinde de akorlar dizek üzerinde notalarla gösterilerek Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi ABD 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinden oluşan 40 kişilik çalışma gurubuna deşifre olarak çaldırılıp görüntülü ve sesli kayıt yapılmıştır. Daha sonra öğrencilerin başarı durumları yapılan kayıtlar izlenerek dört boyut üzerinden puanlanmıştır. Elde edilen başarı puanları arasında "U Testi" ile anlamlı farklılık aranmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin deşifre eşlik yapabilme başarı puanlarının akor şifreleri kullanıldığında daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eşlik Çalma, Deşifre Eşlik, Akor Şifreleri ile Eşlik.

DECIPHER ACCOMPANIMENT PLAYBACK BY USING THE CHORD PASSWORDS

Abstract

The purpose of this study is by comparing decipher accompaniment abilities of music teacher candidates by using musical notes and chord passwords to contribute to overcome the problems encountered with. Research is an experimental study. Prepared by the researchers and matched according to their level of difficulty, 10 melody in 5 of them is chord passwords and other 5 were made using musical notes, were decipher play backed to Mehmet Akif Ersoy University Music Education Department 3rd and 4th grade students in the study group consisting of 40 persons were made video and audio recordings. Then, following the success of the students made recordings were scored on four dimensions. Achievements of scores significant differences were sought with "U Test". As a result, decipher accompaniment achievement scores of students has been found to be higher when using chord passwords.

Key Words: *Playing Accompaniment, Decipher Accompaniment, Accompaniment with Chord Passwords.*

Giriş

Bir toplumun gelişmesinde, ilerlemesinde, çağdaşlaşmasında ve çağın ilerisine gidebilmesinde en önemli etkenlerden birisi olan eğitimin, gelişen teknoloji, bilim, teknik ve sanat anlayışının içerisinde sahip olduğu nitelikleri ve etkileri görülmektedir. Ülkemizi muasır medeniyetler seviyene ulaştıracağız diyen ulu önder Atatürk'ün bu özdeyişini hayata geçirme süreci hiç kuşkusuz ki eğitimle olacaktır.

Gelişmiş eğitim ve öğretim programlarında, birey ve toplumun ihtiyaçlarının karşılanması, uygulama ile kuramın bütünleştirilmesi, eğitim sürecinde birey merkezli olunması, derinlemesine öğretilmesi gereken konuların disiplinler arası yönünün vurgulanması ve öğrenciye kaliteli yaşantı/çalışma ortamının oluşturulması üzerinde durulmaktadır.

Okul müzik öğretimi, öğrencinin kulağını, sesini ve müzik zevkini eğitmeyi, ona sesle nota okumayı ve zevkle şarkı söylemeyi

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Burdur.

e-posta:ugur_piano@hotmail.com.

**Yrd.Doç.Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Burdur.

e-posta: gozdemir@mehmetakif.edu.tr

amaç edinmektedir (Bozkaya, 2001; akt. Çevik ve Güven, 2011). Müzik eğitiminin en önemli unsurlarından biri olan okul şarkıları, okul öncesi dönemde kendini ve çevreyi tanımayı ya da bazı toplumsal davranışları kazandırmayı hedeflemekte iken, ilköğretim döneminde, müzikal davranışlar kazandırmayı hedeflemektedir. Bilgin (2004, s. 286), "Okul şarkılarının öğretimi ile öğrencilerin seslerini ve müziksel işitme yeteneklerini eğitmek, müzik yapma becerilerini artırıp geliştirmek ve giderek müziksel gelişmelerini sağlamak mümkündür" diyerek şarkı öğretiminin müzik eğitimindeki birçok boyutu gerçekleştirebildiğine değinmektedir.

Süer "Şarkı öğretimi ile öğrencilerin seslerini, müziksel işitme yeteneklerini eğitmek, müzik yapma becerilerini arttırıp geliştirmek ve giderek müziksel gelişmelerini sağlamak amaçlanır" şeklindeki tespitiyle şarkı öğretiminin önemine, Sun, Seyrek "Çocuk şarkı söylerken şarkının sözlerini öğrenir, sözcük dağıtı genişler, sözler doğru söylemeye özendirildiğinde, sözcüklerin sözlerini doğru söylemeyi (diksiyon) öğrenmiş olur, prozodisi doğru şarkılar ile sözcüğün tartımı ve vurgusunu doğru biçimde öğrenir, dil çevikliği kazanır, akıcı bir konuşma becerisi elde eder" şeklindeki tespitleriyle doğru seçilmiş şarkıların, doğru şarkı öğretiminde elde edilecek kazanımlarına değinmektedirler. Töreyin "Şarkı söyleme eğitimini ilköğretim öncesi eğitimden yükseköğretim ve daha ileri eğitim düzeyindeki bireylere kadar seçtikleri şarkıyı tür ve yapı özelliklerine göre doğru, etkili ve güzel şarkı söylemeyi sağlayan davranışların kazandırıldığı özellikle genel müzik eğitimi çerçevesinde gerçekleştirilen bir özel alan eğitimidir" şeklinde tanımlamaktadır.

Müzik öğretmenliği programında yer alan eşlik dersi, 1997-1998 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanan programda "Eşlik" (Korrepetisyon) adı ile yürütülürken; 2006-2007 eğitim-öğretim yılında yeniden yapılandırılan programda, "Eşlik Çalma" adı ile yürütülmektedir. Eşlik kavramı için birçok farklı tanım bulunmakla birlikte, Bilgin'e göre eşlik, "bir kompozisyonun ana melodisine ya da ses partisine dayanak oluşturması ya da onu ön plana çıkarması amaçlanan yardımcı parti ya da partiler olarak tanımlanır" (Bilgin, 1998). Say (2002)'a göre eşlik ise, "bir eserde

esas sesi destekleyen parti veya partiler, ses müziği veya çalgı müziğinde bir eserin armonik niteliğini ortaya çıkaran, ona içerik ve derinlik kazandıran müzikal birlikteliktir" (Say, 2002).

Müzik öğretmeni adaylarına, lisans eğitimi süresince kazandırılması gereken temel becerilerden birisi, herhangi bir okul şarkısına piyanoda eşlik yapabilmektir. Eşlik yapabilme yetisi, piyano eğitiminin bir parçasıdır. "Piyano eğitiminin bir uygulama alanı olan eşlik derslerinde, okul müziklerindeki eşlik partilerini çalabilme, doğaçlama eşlik yapabilme, okul şarkılarına eşlik yazabilme, öğretmenin kendi yazdığı eşlik partisini çalabilme, kısaca donanımlı ve yetkin bir şekilde eşlik yapabilme amacıyla verilen eşlik eğitimi, piyanoyu iyi derecede çalabilmenin ötesinde, piyano, armoni, kontrpuan ve müzik kuramları gibi derslerden kazanılan davranışların harmanlanmasıyla daha fonksiyonel bir nitelik kazanmaktadır" (Sönmezöz, 2006).

Müzik eğitiminde kullanılmak için en uygun enstrümanlardan biri olan piyano, Yönetken'e göre; ses sınırının geniş olması, sabit perdeli, armonik ve polifonik olması, entonasyon sorununun olmaması, kulak eğitimine uygun olması, her çeşit çoksesli eserin indirgemesinin icra edilebildiği, orkestral ve koral eserlerin çalınabilmesi gibi özelliklerinin yanı sıra; temel müzik bilgi ve becerilerinin kazandırılması ve geliştirilmesinde, seslerin belli kurallar çerçevesinde oluşturduğu müziksel kavramların öğretilmesinde; müziksel işitme, müziksel hafıza ve müziksel dikkat ile müzik tasarlama-doğaçlama ve yaratma yeteneklerinin geliştirilmesinde müzik öğretmenin derslerinde kullanacağı en temel çalgıların başında gelmektedir.

Piyano ile yapılan eşliğin, çocukların şarkının tonuna girme hızlarını ve ses aralıklarını etkilediği görülmekle birlikte, yapılan araştırmaların sonuçlarına göre, bu durumun genellenmesi için çok değişken olduğu kanısına varılmaktadır. Atterbury ve Silcox(1992) yapmış olduğu araştırmada, piyano eşliği ile çalışan çocukların eşiksiz çalışan çocuklara göre şarkı söyleme becerileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşmaktadırlar (Atterbury ve Silcox, 1992). Eşliğin tınıya, melodik ve armonik uyuma etkisini dikkate almak gerekmektedir. Bazı

araştırmalar, çocukların, melodik çoğaltmalar ve geleneksel tonal armoniler kullanılarak yapılan eşlik ile kromatik, uyumsuz armoniler kullanılarak yapılan eşlikten çok daha iyi söylediklerini göstermektedir. Ayrıca uyumsuz yapılan eşlikler ana melodiyi arka plana taşımakta ve çocukların dikkatlerinin dağılmasına sebep olmaktadır. (Kim, 2000)

Şarkı öğretimi sırasında yapılan piyano eşliği tempoyu, nüansı, temiz bir ünisonu, verilmek istenen duygu, düşünce ve işlenen temayı pekiştirmektedir. Ayrıca farklı türlerdeki şarkı çalışmalarında doyumunu sağlamaktadır. Öğretilen şarkılardaki müziksel duygu, düşünce, tasarı ve izlenimleri pekiştirmek; belirli armonik yöntemlerle ve şarkı ile bir bütün olarak yapılan piyano eşlikleriyle istendik/beklendik yönde olabilmektedir. Bu durum doğal olarak verilmek istenen duygu, düşünce, tasarı ve izlenimlerin sürecine etki ederek daha kısa sürede daha anlamlı bir müzik eğitiminin oluşmasını sağlamaktadır. Böyle bir müzik eğitimiyle birey üzerinde oluşan davranış değişiklikleri müziksel çevresine, ailesine ve topluma yayılmaktadır. Bu da müzik eğitiminde istediğimiz yere varmamıza olanak sağlamaktadır.

Piyano ile eşlik yaparken kullanacağımız eşlik modelinin basit olması, çocukların şarkıyı öğrenmesini daha da kolaylaştıracak, şarkının pekiştirilmesini ve eğlenceli bir hale gelmesini sağlayacaktır. Bu duruma en uygun ve basit eşlik modeli akorlardır. Akor, üç ya da daha

fazla farklı sesin aynı anda duyulmasıyla elde ettiğimiz sesler topluluğudur. Genellikle Latin harfleriyle şifrelendirilirler (C, F, Am vb.). Majör, minör, arttırılmış ve eksiltilmiş akorlar; aralarında iki 3'lü aralığın olduğu üç farklı sestten oluşan *üçlülerden* (*triad*) elde edilir.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi "Müzik öğretmeni adaylarının akor şifreleri ve nota ile deşifre eşlik yapabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?" olarak belirlenmiştir.

Sınırlılıklar

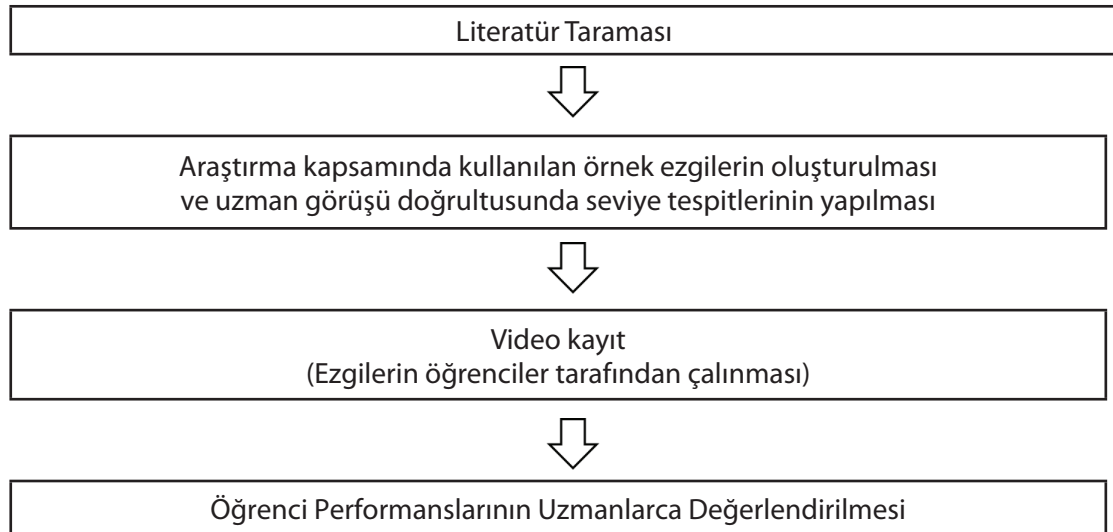
1. Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları ile sınırlıdır.
2. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı lisans 3 ve 4. Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, Müzik Öğretmenliği Programı öğrencilerinin ilk defa karşılaştığı ezgilere deşifre eşlik yapabilme durumunu ortaya koymayı amaçlayan, yazılan eşlik akorlarını doğru çalabilme, akor şifrelerini doğru okuyabilme ve çalabilme becerilerini ölçmeye ve her iki şekilde başarı düzeylerini karşılaştırmaya yönelik deneysel bir çalışmadır.

Araştırmanın Deseni

Şekil 1: Araştırma Deseni

Uygulama Süreci

Öğrencilerin akor şifreleriyle ve notayla eşlik yapabilme becerilerini karşılaştırmak amacıyla on adet ezgi oluşturulmuştur. Bu ezgiler alan uzmanlarının da görüşlerine başvurularak zorluk seviyeleri bakımından ikiye ayrı olarak eşleştirilmiştir. Eşleştirilen ezgilerin, bir tanesinin akorları nota ile diğerinin akorları ise akor şifreleriyle yazılarak beş ayrı zorluk seviyesinde gruplanmıştır. Oluşturulan bu ezgiler Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşan çalışma gurubuna deşifre olarak çaldırılmış ve video kayıtları alınmıştır. Alınan kayıtlar, üç alan uzmanı tarafından izlenmiş ve öğrenci performansları araştırmacı tarafından belirlenen dört boyut üzerinden değerlendirilmiştir.

Çalışma Gurubu

Araştırmacının çalışma gurubu Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 2013 – 2014 bahar yarıyılı lisans 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan öğrencilerin deşifre eşlik yapabilme becerilerini ölçmek amacıyla tasarlanan ölçme aracı, alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanmış ve başarı düzeyleri dört ölçüt üzerinden değerlendirilmiştir. Her ölçüt başarı düzeyine göre birden beşe kadar puanlanmıştır. Tablo 6'da araştırma kapsamında oluşturulan ölçme aracı belirtilmiştir.

Tablo 2. Araştırma kapsamında oluşturulan ölçme aracı

Katılımcı No:	Başarı Puanı				
	1	2	3	4	5
Ezgi No:					
Ölçüt Beceriler					
Sesleri Doğru Çalabilme					
Akor Bağlantılarını Doğru ve Süresi içinde Yapabilme					
Ezgiye Uygun Bir Tempoda Çalabilme					
Parçayı Bütünlük İçinde Akıcı olarak çalabilme					
Toplam					

Verilerin Analizi

Alan uzmanları tarafından verilen başarı puanlarının aritmetik ortalamaları alınarak öğrencilerin her ezgi için başarı puanları tespit edilmiştir. Daha sonra, akorların nota ile ve akor şifreleri ile yazıldığında elde edilen başarı puanları üzerinden Mann-Whitney U testi uygulanarak aralarında istatistiksel olarak

anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak belirlenmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Uygulamaya katılan öğrencilerin bir numaralı ezgilerdeki başarı düzeylerinin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları tablo 7'de belirtilmiştir.

Tablo 3. Bir numaralı ezgi gurubu üzerinden Mann Whitney U testi sonuçları

	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Akor Şifresi İle Eşlik	40	47.80	1912	508.00	0.01
Nota ile Eşlik	40	33.20	1328		

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların bir numaralı ezgilere akor şifreleri ile ve nota ile deşifre eşlik yapabilme becerileri üzerinden yapılan U testi sonuçlarına göre başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (U= 508.00, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında katılımcıların akor şifreleri ile yazılan eşlikleri deşifre çalarken

başarı puanlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulamaya katılan öğrencilerin iki numaralı ezgilerdeki başarı düzeylerinin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları tablo 8'de belirtilmiştir.

Tablo 4. İki numaralı ezgi gurubu üzerinden Mann Whitney U testi sonuçları

	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Akor Şifresi İle Eşlik	40	49.21	1968.50	451.50	0.01
Nota ile Eşlik	40	31.79	1271.50		

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların iki numaralı ezgilere akor şifreleri ile ve nota ile deşifre eşlik yapabilme becerileri üzerinden yapılan U testi sonuçlarına göre başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (U= 451.50, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında katılımcıların akor şifreleri ile yazılan eşlikleri deşifre çalarken başarı puanlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulamaya katılan öğrencilerin üç numaralı ezgilerdeki başarı düzeylerinin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları tablo 9'da belirtilmiştir.

Tablo 5. Üç numaralı ezgi gurubu üzerinden Mann Whitney U testi sonuçları

	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Akor Şifresi İle Eşlik	40	50.36	2014.50	405.50	0.00
Nota ile Eşlik	40	30.64	1225.50		

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların üç numaralı ezgilere akor şifreleri ile ve nota ile deşifre eşlik yapabilme becerileri üzerinden yapılan U testi sonuçlarına göre başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (U= 405.500, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında katılımcıların akor şifreleri ile yazılan eşlikleri deşifre çalarken başarı puanlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulamaya katılan öğrencilerin dört numaralı ezgilerdeki başarı düzeylerinin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları tablo 10'da belirtilmiştir.

Tablo 6. Dört numaralı ezgi gurubu üzerinden Mann Whitney U testi sonuçları

	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Akor Şifresi İle Eşlik	40	55.19	2207.50	212.50	0.00
Nota ile Eşlik	40	25.81	1032.50		

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların dört numaralı ezgilere akor şifreleri ile ve nota ile deşifre eşlik yapabilme becerileri üzerinden yapılan U testi sonuçlarına göre başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($U=212.500, p<.05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında katılımcıların akor şifreleri ile yazılan eşlikleri deşifre çalarken

başarı puanlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulamaya katılan öğrencilerin beş numaralı ezgilerdeki başarı düzeylerinin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları tablo 11’de belirtilmiştir.

Tablo 7: Beş numaralı ezgi gurubu üzerinden Mann Whitney U testi sonuçları

	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Akor Şifresi İle Eşlik	40	50.19	2007.50	412.50	0.00
Nota ile Eşlik	40	30.81	1232.50		

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların beş numaralı ezgilere akor şifreleri ile ve nota ile deşifre eşlik yapabilme becerileri üzerinden yapılan U testi sonuçlarına göre başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($U=412.500, p<.05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında katılımcıların akor şifreleri ile yazılan eşlikleri deşifre çalarken başarı puanlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucuna göre katılımcıların akor şifreleri ve nota ile deşifre eşlik yapabilme becerileri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların nota ile deşifre eşlik yaparken akor geçişlerinde ve ezgisel bütünlük sağlamada daha çok zorlandıkları görülmüştür. Aynı zamanda ezgilere piyano eşliği yazarken nota yazımını kullanmak, akor şifresi yazımına göre daha çok zaman almaktadır.

Bu bağlamda;

- Müzik öğretmenliği çerçeve programında yer alan Armoni-Kontrpuan Eşlik dersleri ve Eşlik Çalma derslerinde akor şifreleri ile eşlik yazma ve çalma becerisini geliştirebilecek kazanımların ders içeriklerine eklenmesinin müzik öğretmeni adaylarının karşılaştığı sorunlardan birisi olan deşifre eşlik yapabilme becerilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Ezgilere nota ile eşlik oluşturmak akor şifreleri ile eşlik oluşturmaya göre daha çok zaman alacağından, akor şifrelerinin kullanımının zaman tasarrufu sağlayacağı düşünülmektedir.
- Müzik eğitimi sürecinde çoksesliliğe ve eşikleme becerisine ilişkin yeterli düzeyde eğitim verildikten sonra akor şifrelerinin öğretimi, müzik öğretmeni adaylarının mesleki yeterliliklerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Atterbury, B. W., Silcox, L. (1992). "The Effect Of Piano Accompaniment On Kindergartners' Developmental Singing Ability", **Journal Of Research In Music**.
- Bilgin, S. (1998). İlköğretim Okullarının 2. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Çıkışlı Müzik Öğretmenleri Tarafından Piyano ile Eşliklenmesi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Bilgin, S. (2004). Eğitim Müziğinde Prozodi, *Sdü Yayınevi*, 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu (7-10 Nisan 2004), 286 Isparta.
- Bilgin, S., Şanktanlı, C. S. (2007). "Okul Şarkılarının Müzik Öğretmeni Tarafından Piyano Ile Eşliklenmesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, 21.
- Çevik, D. B., Güven, E. (2011). "İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Okul Şarkılarında Piyanoda Eşlik Yapabilme Konusuna İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Çalışma", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 14, Sayı 25**.
- Kim, J. (2000). "Children's Pitch Matching, Vocal Range, And Developmentally Appropriate Practise", **Association For Childhood Education International**. 14.
- Süer, R. (1987). "İlkokullarda Müzik Eğitimi". **G.S.E. Ankara: Eskişehir Anadolu**.
- Say, A., (2005). **Müzik Sözlüğü**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sönmezöz, F. (2006). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Öğrenim Gören Lisans Öğrencilerinin Eşlik Dersine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26–28 Nisan 2006, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Sun, M., Seyrek, H. (2002). **Okul Öncesi Eğitimde Müzik** İzmir: Mey Müzik Eserleri Yayınları. 32.
- Şentürk, N. (2001). Musiki Muallimden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlar, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 21, Sayı 2**. 135-142.
- Töreyn, A.M. (1998). *Türkiye Türkçesi Dilbilgisi Yapısının Şan Eğitimi Amaç İlke Ve Teknikleri Açısından İncelenmesi* Gazi Üni. Fen Bilimleri Enst. Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi. 14.